

Resultater fra det første året med sanering for fotråte

Høsten 2008 var det 26 besetninger som startet opp med saneringsprogrammet for fotråte. Tre av besetningene er i Buskerud, resten i Rogaland.

Symptomene før oppstart av sanering høsten 2008 varierte mye. I en del av disse 26 flokkene ville det i dag ikke blitt satt i gang noe saneringsprogram, fordi sjukdomsbildet ville kommet i kategoriene "mild fotråte" eller "kun bakteriepåvisning", som antas å skyldes lite aggressive (lav-virulente) varianter av fotråtebakteriene. Disse variantene har man bestemt seg for å ikke bekjempe systematisk.

Av de 26 besetningene er det 10 som helt klart har hatt et alvorlig sjukdomsbilde.

Vurdering av resultater etter sanering

Resultatet i den enkelte flokk vurderes ut fra symptomer ved sluttkontrollen ca ett år etter oppstart, i tillegg til besetningens sjukehistorie gjennom hele saneringsåret. Ved sluttkontrollen undersøkes alle klauver på alle dyr. Sluttkontrollen gjennomføres etter minst 3 mnd på beite, mot slutten av beitesesongen, og før innsett.

Kliniske symptomer i saneringsperioden

Fram til slutten av juli 09 var det ikke meldt om klinisk mistanke om fotråte i noen av de 26 besetningene. I løpet av sommeren og høsten ble det oppdaget kliniske symptomer i 5 besetninger. To av disse ble oppdaget som akutte halthetsutbrudd i juli/ august og to ble oppdaget i forbindelse med klauvundersøkelse som skulle danne grunnlag for dispensasjon til slipp på fellesbeite i juli-august. I den femte besetningen ble symptomene oppdaget i forbindelse med sluttkontrollen i oktober.

Alle fem besetningene er hjemmehørende på Jæren. Det er i sommer/høst registrert symptomer over dagens grense for båndlegging i alle fem besetningene, men bare to av dem har rapportert å ha hatt så alvorlige symptomer tidligere. Det er mulig at noen av sjukdomsutbruddene kan skyldes ny-smitte, da det har vært rapportert om hendelser som kan gi grunnlag for mistanke om dette i noen av flokkene.

Utgangstatus høst 08	Antall besetninger	Sjukdomsutbrudd 2009
Alvorlig (over ny grense for båndlegging og bekjempelse)	10	2
Mild (under ny båndl.grense)	16	3
SUM	26	5

Sluttkontroll

Sluttkontrollene er nå helt eller delvis gjennomført i alle de 21 besetningene der det ikke er rapportert om klinisk tilbakefall i løpet av saneringsåret (8 med alvorlige symptomer i 2008, 13 med milde symptomer i 2008). Alle disse er undersøkt med tilfredsstillende resultat.

Foreløpig konklusjon

Av de 10 flokkene som hadde alvorlige symptomer før saneringsstart har 8 klart seg svært bra gjennom et år med en utfordrende beitesesong, ikke registrert halthetsproblemer eller hatt kliniske tegn på fotråte ved sluttkontrollen. To av de 10 har hatt nytt sjukdomsutbrudd. Dette må anses som et relativt bra og realistisk resultat.

Det er nødvendig å gå nærmere inn på hva som kan være årsaken til sjukdomsutbruddene i noen flokker, men det vil antakeligvis være vanskelig å peke på noen systematiske forskjeller i gjennomføringen av de smittereduserende tiltakene

(fotbading m.m.) eller i driftsforhold. Dette fordi det er mange faktorer som kan spille inn og et begrenset antall besetninger.

Mistanken om ny smittespredning i løpet av beitesesongen, samt andre tilbakemeldinger om uheldige hendelser når det gjelder livdyrkontakt i enkelte flokker, tyder på at dette er noe det må fokuseres mer på.

Det har nå gått ett år siden oppstart. Et helt år uten kliniske symptomer på fotråte er en sterk indikasjon på at det ikke er virulent fotråtesmitte i flokken. Dette er imidlertid "første runde" med sanering for fotråte under norske driftsforhold, med norske saueraser og under våre klimatiske forhold. Det er derfor fortsatt viktig å være ekstra oppmerksomme på mistenkelige symptomer og å ha stort fokus på smittebeskyttelse og livdyrkontakt.

Lokalt saneringsprosjekt

Vinteren 2009 ble det startet opp sanering i 15 nye flokker innenfor et begrenset geografisk område. I forbindelse med "Snu sauene" høsten 2008 var det funnet milde symptomer i en del av flokkene, og fotråte-bakterien *D. nodosus* ble påvist i flere av dem. Disse besetningene har ikke hatt kjent kontakt med besetninger med alvorlig fotråte.

Dette prosjektet ble startet opp for å prøve ut om "masseutrydning" av *D. nodosus* i et område var mulig med en realistisk ressursbruk. Saneringen ble gjennomført med større egeninnsats i den forberedende klauvpleien og noe mindre oppfølging av den enkelte flokken. Saneringen ble også gjennomført uten utslakting av dyr med sprekker og hvite-linje-løsninger i klauvene, men dette var gjennomgående et lite problem.

Erfaringene styrker valg av nåværende strategi: Systematisk bekjempelse av bakterievarianter som forårsaker milde varianter av sjukdommen fotråte vil i de fleste tilfeller sannsynligvis være for ressurskrevende i forhold til det man oppnår i form av bedre dyrehelse og velferd.